

Putin's Wars

From Chechnya to Ukraine

Door Mark Galeotti

Oxford (Osprey) 2022

384 blz.

ISBN 9781472847546

€ 25,-

Op het moment dat Mark Galeotti's nieuwste boek zou verschijnen, valt Rusland met militair geweld Oekraïne binnen. Galeotti – onderzoeker, wetenschapper, journalist, maar vooral Ruslandkenner – is de man die de 'Gerasimov-Doctrine' heeft gemunt en later ruiterlijk toegaf dat deze framing onfortuinlijk was. Het was immers Gerasimovs reflectie op het westerse optreden in Noord-Afrika en niet een doctrine van het Russische hybride optreden, zoals het Westen dacht waar te nemen op de Krim in 2014. Gelet op de inval van 24 februari 2022 paste Galeotti het manuscript aan en het boek verscheen met het extra hoofdstuk 'Ukraine 2022: Putin's last war?' in juni 2022.

Must-read

In het kort: dit is een *must-read* voor iedere militair en zeker de moeite waard voor iedereen geïnteresseerd in krijgskunde. De meerwaarde van het boek is dat het, in tegenstelling tot menig andere publicatie, niet vanuit het Westen redeneert, maar inzicht geeft in hoe Rusland – en

dan met name president Vladimir Poetin – de wereld ziet en waarom hij Oekraïne is binnengevallen; overigens zonder een rechtvaardiging te zijn. Galeotti beschrijft hoe Poetin, die na Boris Jeltsin de sterke man in het Kremlin wordt, zich langzaam ontwikkelt tot een heerser die het oude Russische *empire* wil herstellen.¹ Het herstellen van het empire heeft meerdere aspecten: het verkrijgen of herstellen van de invloedssferen, de reconstructie van het leger dat essentieel is voor een sterk Rusland, en het bouwen van een netwerk van *power brokers* rondom Poetin, zoals defensie-minister Sergej Sjoegoe of Jevgeni Prigozjin, Poetins 'chef-kok'.

Dit is geen vanzelfsprekend pad, maar de nieuwe constellatie ontwikkelt zich in de loop van de tijd en de houding van het Westen tegenover Rusland is daarbij richtinggevend. Waar Rusland na het vallen van de Berlijnse Muur eerst het Westen volgt, keert het zich – nadat het Westen Rusland niet als gelijke ziet – tegen het Westen en promoot steeds vaker een stabiele autoritaire

staatsvorm als alternatief voor 'zwakke, hypocriete democratieën'. Galeotti beschrijft deze ontwikkeling aan de hand van de oorlogen die Rusland heeft gevoerd. De Eerste Tsjetsjeense Oorlog (1994-1996) vindt plaats onder Jeltsin. Het plan was om in enkele dagen de satellietstaat Tsjetsjenië binnen te vallen en onder controle te krijgen; een wijze van militair denken die ook in latere operaties terug blijft keren. Het werd een regelrechte ramp voor Rusland en zijn leger. De Tweede Tsjetsjeense Oorlog verliep anders, vooral nadat Poetin in 2000 president was geworden. In plaats van zelf te vechten zocht Poetin lokale bondgenoten en stelde een geestverwant aan het hoofd van de Tsjetsjeense regering. Het gebruik van militaire, maar vooral diplomatieke, financiële, economische en informatiemiddelen is een rode draad die ook in de latere oorlogen is terug te zien.

Hervormingen

Het herstellen van de invloedssfeer door landen grenzend aan Rusland onder controle te houden kan alleen met een sterk leger. In oktober 2010 introduceert Rusland, onder de hoogste militair Nikolaj Marakov, een hervormingspakket: de 'New Look'-krijgsmacht (zie hoofdstuk 12 van Galeotti's boek). Een belangrijke verandering, naast enkele investeringen, is het herstructureren van de krijgsmacht. Rusland had per krijgsmachtdeel verschillende regionale indelingen. Onder Marakov komt er een 'joint' Westelijk (Zapadny), Zuidelijk, Centraal en Oostelijk Militair District met daarin eenheden van land-, lucht- en zeestrijdkrachten. Later kwam daar als vijfde regio nog het Arctisch Commando bij. De New Look-krijgsmacht komt echter niet geheel uit

¹ Roessler Zaporozjtsjenko, 'The End of 'Putin's Empire?'. Ontological Problems of Russian Imperialism in the Context of the War against Ukraine, 2022', *Problems of Post-Communism* (5 januari 2023).

de verf, deels doordat de defensie-industrie niet volledig meewerkt, waarop de legerleiding (duur) materieel in het buitenland verwerft. Daardoor stokken niet alleen de hervormingen, maar ook de economie. Deels mislukken de hervormingen ook vanwege maatregelen die het moreel raken, zoals het schrappen van rangen of het herschikken van divisies met tradities uit de Tweede Wereldoorlog (de Grote Patriottische Oorlog) tot brigades. Sommige divisies worden zelfs opgeheven.

In 2012 wordt Sjojgoe minister van Defensie. Hij is een van de zeer capabele functionarissen waar het Poetin-regime op steunt. Sjojgoe, bijgenaamd ‘Satan’, weet de hervormingen uit het slop te trekken door de Russische defensie-industrie weer aan boord te krijgen. Sjojgoe is een man van daden die de corruptie binnen het leger hard heeft aangepakt, maar echt onsterfelijk maakte hij zich bij de soldaten door de tot 2013 gebruikte *portjanki* (‘voetdoeken’) te vervangen door echte sokken. De minister draaide ook een aantal maatregelen van Marakov terug, herstelde rangen voor oudgedienden en ook vele divisies en tradities. Dit ging gepaard met een verhoogde instroom aan rekruten

door de contractsoldaten substantieel meer te betalen.

Wurgcontracten

De inval in de Krim zou het succes van de hervormingen moeten aantonen. Maar niet alleen dat. Ook de geleerde lessen uit de Georgië-Oorlog in 2008 zijn gebruikt; vooral de heimelijke informatieoorlog die de wil van de opponent om te vechten ondermijnt. En met het slimme strategische optreden in de uiterst complexe situatie in Syrië (waarbij de Koerden, de Turken, de Amerikanen, al-Qaida en IS soms vriend en soms vijand zijn) vanaf 2015 heeft Poetin zich een geduchte actor op politiek niveau getoond, die Prigozjins Wagner-huurlingengroep zonder wroeging inzet, maar ook net zo eenvoudig slachtoffert.

Interessant zijn Galeotti’s observaties over de uiterst kwetsbare (materiële) ondersteuning van de Russische krijgsmacht. Sjojgoe had de Russische defensie-industrie weliswaar weer aan boord, maar hij werkt wel met wurgcontracten. Er zit vrijwel geen winstmarge op de productie en daarnaast is de overheid een wanbetaler. Het gevolg is dat Russische bedrijven op de kapitaalmarkt (duur) geld moeten lenen om overeind te blijven.

Daarnaast zorgt het gebrek aan winst ervoor dat er geen budget is voor *research and development*. Die kennis moet dus ‘elders’ verkregen worden. Ook de ontplooiing en de logistieke ondersteuning van de Russische BTG’s (bataljon-tactische groepen) toont een fundamentele zwakte aan. Logistiek is niet decentraal (in een divisie of brigade), maar centraal geregeld via het grote Russische spoornet. Ontplooiing over de grens is daarmee uitgesloten, niet in de laatste plaats doordat de Russische spoorbreedte verschilt van de rest van Europa.

En dan de toekomst. Galeotti geeft aan dat *heavy metal*-oorlogvoering niet verdwenen is en dat (NAVO-)landen rekening moeten houden met een scala aan geweldscenario’s, inclusief het grootschalige conflict. Het Nederlandse besluit tot uitfasering van de tank was dus een saillante misser (Galeotti, blz. 362). En over Poetin is Galeotti niet bepaald mals: die zit tussen het aambeeld van Oekraïens verzet en de hamer van zijn eigen hoogmoed. Oekraïne lijkt daadwerkelijk Poetins laatste oorlog te worden, de vraag is alleen of hij of zijn opvolger de strijd gaat beëindigen. ■

Kol dr. B.J.M. Pijpers, NLDA

MEDEDELING

The Netherlands Journal of War Studies: Call for papers

Visit the Militaire Spectator website for more details about the upcoming peer-reviewed special edition and the submission of papers.

De vredelievendste oorlogsmans

Levensschets en dagboeknotities van generaal J.C.C. den Beer Poortugael
Door Vincent Klooster en Ben Schoenmaker (red.)
Hilversum (Uitgeverij Verloren) 2022
260 blz.
ISBN 9789464550078
€ 29,-

Soms zorgt de boekhandel voor een feest der herkenning. Dat overkwam mij bij de titel van dit boek. Als student was ik in 1973 betrokken bij de transcriptie van de memoires van het Kamerlid Daniël van Eck die generaal-majoor jhr J.C.C. den Beer Poortugael op grond van diens inspanningen de oorlog te humaniseren eens aansprak met de woorden: 'Je bent de vredelievendste oorlogsmans dien ik ken'.

Archivaris Vincent Klooster en militair historicus Ben Schoenmaker richten met dit boek de schijnwerper op deze veelzijdige beroepsofficier, die niet alleen veel over militaire, juridische en historische onderwerpen schreef, maar ook zijn dagelijkse besommingen nauwgezet boekstaafde. Den Beer heeft met zijn 'Levensschets' (memoires) en zijn Dagboek een belangrijke erfenis nagelaten. Deze herinneringen, op relevante punten aangevuld met dagboekfragmenten, zijn nu thuis te lezen. Schoenmaker, directeur van het NIMH, introduceert de hoofdrolspeler en biedt de lezer voldoende context om diens handel en wandel te kunnen plaatsen. De keurig verzorgde uitgave bevat verder een beknopte bibliografie van de generaal, een

overzicht van geraadpleegde bronnen en literatuur alsmede een register.

IJverig cadet

Den Beer, geboren in 1832, beschikt over een vlotte pen. Hij schetst hoe zijn vader, die als eerste luitenant tijdens de Tiendaagse Veldtocht het commando voert over de compagnie vrijwillige jagers van de Leidse Universiteit, in 1835 om medische redenen ontslag uit militaire dienst neemt en als belastingontvanger de kost gaat verdienen. Hij is weinig zakelijk en er zijn voortdurend geldzorgen. In 1848 wordt Den Beer met de hakken over de sloot tot de KMA toegelaten. Hij beschrijft de gang van zaken in Breda levendig. Hij oordeelt positief over het fenomeen 'baren', omdat pedante en verwende ventjes op hun plaats worden gezet. Hij is een ijverig cadet, behoort tot de besten van zijn jaar, maar krijgt te maken met gezondheidsklachten. Zijn beschrijving van de medische verzorging op de KMA is onthutsend. In 1852 begint zijn loopbaan als infanterieofficier. Hij schetst het karige bestaan en hoe overplaatsingen de financiële zorgen vergroten. Speelschulden drijven menig collega tot zelfmoord. Den Beer heeft hulp van familieleden nodig om te trouwen; niet alleen de bruid en haar

familie moeten van onbesproken gedrag zijn, maar een jong officier moet zich de huwelijks staat ook kunnen permitteren. Vlektyfus zorgt ervoor dat hij drie jaar later alweer weduwnaar is. Hij voelt zich een troepenman, waardeert de camaraderie bij zijn regiment en heeft een geringe dunk van de 'Trappenloopers' in Den Haag.

Toch zorgt een overplaatsing naar het ministerie voor een beslissende wending in zijn loopbaan. Den Beer mag zijn tanden zetten in de legervorming. Het ijveren voor een krachtige landmacht wordt vervolgens een rode draad in zijn bestaan. Zijn voorstellen tot modernisering wekken de toorn van koning Willem III, die het leger als zijn speeltje beschouwt. Een tweede huwelijk bevrijdt Den Beer definitief van geldzorgen. Een kortstondig compagniescommando wordt gevolgd door een plaatsing als docent bij de pas opgerichte stafschool in Breda, waar hij het nieuwe vak oorlogsrecht gaat doceren en een handboek daarover vervaardigt. Tijdens de mobilisatie van 1870-1871 is hij geplaatst bij het hoofdkwartier van het veldleger en schrijft hij het rapport dat de gebreken bij het leger in kaart brengt. Hij verdiept zich verder in het oorlogsrecht, wordt een vertrouwd gezicht op de eerste internationale conferenties over dit nieuwe rechtsgebied en treedt, als *self-made* jurist, toe tot het Institut du Droit International. Het streven om oorlog te voorkomen, onder meer door arbitrage, en oorlogsgeweld te beperken, is een tweede rode draad in de memoires.

Verbetering van de krijgsmacht

Den Beer beschikt over grote werkkraft, een scherp analytische geest en is een belezen man. Als

directeur van de Stafschool bevoordert hij het werken met scenario's, als (waarnemend) hoofdintendant zorgt hij voor verbeteringen in het logistieke domein. Wanneer begin 1879 de werkzaamheden stagneren na het overlijden van minister J.K.H. de Roo van Alderwerelt, maakt hij zijn zorgen hierover kenbaar aan de premier, met als gevolg dat hij zelf als bewindsman mag optreden. Dit heeft slechts enkele maanden geduurd, lang genoeg echter voor een weinig opwekkend portret van koning Willem III. In 1883 keert hij terug naar de KMA, waar drankzucht en tuchteloosheid heersen. Door regels te stellen, cadetten vertrouwen te schenken en meer mogelijkheden tot ontspanning te bieden, verbetert hij de sfeer. Als Inspecteur Militair Onderwijs, Commandant van de Tweede Divisie en Commandant van de Stelling Amsterdam vervolgt hij als generaal-majoor zijn loopbaan. In al die functies is hij voortdurend bezig met de verbetering van de krijgsmacht, waarbij hij niet te beroerd is plannen

van militaire leiding van kritiek te voorzien. Als hij in 1890 wordt gepasseerd voor de functie van Inspecteur der Infanterie, is voor hem de maat vol en hangt hij zijn pet aan de wilgen. Den Beer blijft echter wel actief. Als lid van de Raad van State sinds 1892 is hij penvoerder bij veel adviezen over militaire- en koloniale aangelegenheden en verhaalt daarover uitvoerig. Hij staat in voortdurend contact met de juridisch groten der wereld en wordt in 1895 zelfs tot vice-voorzitter van het Institut du Droit International gekozen. Hij is een van de Nederlandse gedelegeerden bij de Haagse Vredesconferenties en betreurt het dat koningin Wilhelmina sceptisch staat tegenover het streven om door rechtsregels oorlog zoveel mogelijk uit te bannen. Den Beer maakt overigens van zijn hart geen moordkuil. De grote vaderlandse jurist T.M.C. Asser, met wie hij de degens kruist over de waarde van verplichte arbitrage, komt er bij hem bekaaid van af en ook F. de Bas, Nederlands eerste

krijgshistoricus, valt een vileine beschrijving ten deel. Gevraagd en ongevraagd adviseert Den Beer de Nederlandse regering in volkenrechtelijke kwesties en schroomt ook niet zijn mening in dagbladen te geven over actuele kwesties.

Opvallend is dat het 'I love myself' gehalte bij deze zelfbewuste heer van stand gaandeweg toeneemt. Den Beer is ingenomen met zijn verheffing in de adelstand. Ferme uithalen tegen het algemeen kiesrecht, socialistische 'onruststokers' en voorstanders van de volksweerbaarheid bevestigen zijn conservatief-liberale overtuigingen en vergroten het leesplezier. *De vredelievendste oorlogsmans* is een interessante uitgave voor zowel de liefhebber van militaire geschiedenis als de geïnteresseerde in de geschiedenis van het internationaal recht, waarbij overigens een nadere duiding van zijn verdiensten op het laatste gebied niet zou hebben misstaan. ■

Drs. P.H.Kamphuis

Schrijft u een gastcolumn in de *Militaire Spectator*?

De redactie van de *Militaire Spectator* biedt lezers de mogelijkheid een gastcolumn te schrijven van maximaal duizend woorden. Het thema is vrij, maar moet passen in de formule van het tijdschrift. Een gastcolumn bevat een relevante boodschap voor de lezers, een gefundeerde eigen mening en juiste en verifieerbare feiten in een logisch opgebouwd betoog.

U kunt uw gastcolumn sturen naar de bureauredactie (zie colofon) of aanbieden via de website. De redactie wacht uw bijdrage met belangstelling af.

De hoofdredacteur

